

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ

(1822 - 1889)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 1997

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

21

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличић и Јасна Карталовић

ПРЕДГОВОР

Децембра ове године навршава се 175 година од рођења Јакова Игњатовића, зачетника реализма у српској књижевности, политичара, публицисте и најплоднијег српског прозног писца XIX века. Библиотека Матице српске је тим поводом припремила изложбу о његовом животу и стваралаштву.

Јаков Јаша Игњатовић је рођен 8. децембра 1822. године у Сентандреји. Потиче из старе трговачке породице која се 1690. године под Чарнојевићем доселила из Призрена у Сентандреју. Рано је остао без родитеља. Основну и прву латинску школу учио је у Сентандреји, а гимназију у Вацу, Острогону, Будиму и Пешти. На Универзитету у Пешти је учио филозофију и до почетка 1845. године студирао права у Пешти и Кечкемету. Као адвокатски приправник радио је у Пешти, а затим кратко време у Сентандреји, након полагања адвокатског испита. Игњатовић је своју публицистичко-политичку делатност започео револуционарне 1848. године као сарадник *Сербских народних новина*, чији је уредник био Теодор Павловић. Објављивао је политичке чланке у којима се бавио питањем положаја српског народа у Угарској. У Сремским Карловцима је исте године, као посланик села Чобанца на Мајској скупштини изабран за члана Главног одбора Војводине. Због несллагања са вођством Српског покрета постаје секретар Петра Чарнојевића, комесара мађарске владе у Новом Саду, и због тога бива ухапшен и изведен пред Војни суд. У затвору је провео шест недеља, а након изласка је, у Сремским Карловцима, уређивао лист *Весник*. У првој половини 1849. године Јаков Игњатовић је прешао у Београд да ради као сауредник и сарадник *Србских новина*. Почетком 1850. године је отишао у Пешту, једно време је боравио у Паризу, а потом му се, све до 1853. године, изгубио сваки траг. Вратио се у Пешту и наставио да се бави адвокатуром у Сентандреји. Унутрашња потреба да се бави књижевношћу и публицистиком нагнала је Игњатовића да прихвати место уредника *Лейтхойса Матице српске*, између 1854. и 1856. године. Много

година касније, у писму Јовану Грчићу, написаном 1. јула 1887, он пише: “Две године редигирао сам *Летопис*, у доба кад се двесто ф. годишње плаћало и нико се не хтеде после дра Суботића уредништва латити а одзива од књижевника скоро никаква није било и готово све сам ја морао испунити... Радио сам самопрегоревањем по сопственом импулсу, од никога ни морално ни материјално не подпомогнут; покварио сам си тиме све каријере и материјално сам се утукао.” Године 1857. Игњатовић је конкурисао за секретара Матице српске, али без успеха. Током 1858. и 1859. године био је “народни посланик” у Сремским Карловцима, а годину дана касније је постао сарадник *Србског дневника*. Нашавши се у кругу либерално оријентисаних српских интелектуалаца и јавних радника Игњатовић је постао један од најодушевљенијих прегалаца у борби за културни и политички препород српског народа и за његова национална права и слободе у Угарској. Приликом рестаурације новосадског Магистрата у марту 1861. године Игњатовић је био изабран за великог бележника града Новог Сада, уз Светозара Милетића као градоначелника и Јована Јовановића Змаја као подбележника. Српска ђачка дружина у Пешти “Преодница” изабрала га је за свога почасног члана, а за бечкеречког посланика на Угарском сабору био је два пута изабран, 1861. и 1864. године. Заједно са Ђорђем Натошевићем и Ђорђем Рајковићем уређивао је једно време лист *Путник*. Након тога је отишао у Даљ где се бавио економијом, адвокатуром и књижевношћу. Иако се налазио изван средишта у коме се стварала српска национална политика, Игњатовић је помно пратио политичке догађаје у Монархији. Од 1879. се поново настанио у Новом Саду. Издавао је и уређивао *Недељни лист*. Награду Матице српске добио је за приповетку *Увео листак* и роман *Стари и нови мајстори*. Од 1862. године је био дописни члан Друштва српске словесности, а од 1888. члан Српске Краљевске академије. Исте године био је награђен Орденом Светог Саве III реда. Умро је у Новом Саду 5. јула 1889. године.

Јаков Игњатовић је започео своје књижевно стваралаштво објављивањем песме *Јакова Игњатовића (шринајстолејног једног Србчејца) стихови* која је објављена у *Србском народном листу* 1838. године. Написао је девет историјских и реалистичких романа, деветнаест приповедака, књигу мемоара, велики број књижевних, културних и националних радова, као и многе публицистичке и политичке чланке. У сво-

јим критичким чланцима оворено је био против класицизма, који је у српској књижевности већ изумирао, као и против немачког утицаја. Залагао се за националнију и оригиналнију књижевност по узору на Доситеја Обрадовића и Вука Караџића, истичући прошлост и садашњост свога народа. Године 1859. је објављен његов први историјски роман *Ђурађ Бранковић*, а неколико година касније и историјске приповетке *Манзор и Цемил* и *Крв за род*. Као сведок материјалног и моралног пропадања старог српског грађанства у Сентандреји, свој истински књижевни дар испољио је у реалистичком друштвеном роману и приповеци. Описујући савремени живот у Новом Саду објавио је роман у две књиге *Тридесет година животоа Милана Неранџића*, 1860. и 1863. године. Настављајући у стварању читавог свог малог књижевног света у којем представља душу и менталитет сентандрејског и војвођанског Српства објавио је и романе *Чудан свети* (1869), *Триен сјасен* (1874), *Васа Решиекџи* (1875), *Вечити младожења* (1878), *Стари и нови мајстори* (1883) и *Пајница* (1888). О нестајању и пропадању старих трговаца, као и о беспоштедној борби око имања и новца грађана и сељака писао је у приповеткама *Једна женидба* (1862), *Увели листак* (1878) и у *Пишти 1000 форината* (1886).

Игњатовић је настојао да обухвати на десетине различитих ликова и да представи бројне животне ситуације. Више је сликао одређене типове људског понашања него конкретне индивидуализиране ликове. У већини романа избија и један лични пишчев тон који се огледа у благом и ситном хумору. Његове претензије нису биле да слика мрачне стране друштвенога живота и трагичне ситуације људских судбина већ да представља живот око нас, безначајан у својим појединостима и ситничав у својим манифестацијама. Свој романескни свет Јаков Игњатовић је створио у освит српске уметничке прозе. Његова је заслуга што је без претходне веће и уметнички вредније књижевне традиције успео да нађе своју оригиналност, да створи дело на темељима домаћег, нашег живота, користећи наиван и невешт али врло природан језички израз.

Изложба о Јакову Игњатовићу је отворена од 2. до 31. децембра 1997. године испред Свечане сале Матице српске, а приликом њене поставке коришћене су књиге из Библиотеке Матице српске и рукописи и фотографије из збирки Рукописног одељења Матице српске.

О ЈАКОВУ ИГЊАТОВИЋУ

Он је за навек оставио оцртана неколико тренутака из историје српскога народа у Угарској и неколико особитих типова из српскога друштва. Он је био монотони и меланхолични сликар опадања народне снаге, спарушења народнога живота, узмицања у мучној борби са јачим људима и у новим условима, и ко буде хтео проучавати историју начега народа у тим критичним данима, мораће прелиставати његове романе као један културан докуменат вишега реда, са више користи но многе и многе политичке историје.

Јован Скерлић, 1922

Игњатовић је био наш највећи приповедач и романсијер; писац који је са једним широким и жарким епским замахом ухватио и фиксирао појаве, фигуре и догађаје своје средине, свога света и дао у својим романима једну неодољиво живу и истиниту друштвену и културну историју прекосаваског Српства у 19. веку.

Тодор Манојловић, 1944

Игњатовић је жарко желео да се наслони на народну прозну традицију, а био је силом околности много више упућен на страну баштинну. Тематски, он је могао да буде, и био је, свој, наш, сентандрејски, новосадски, српски писац и родољубиви прегалац на пољу наше младе и још неразвијене културе и књижевности; књижевно-уметнички, он је био упућен пре свега на средњоевропску, и европску, романескну продукцију свога доба и ранијих епоха.

Драгиша Живковић, 1994

Jan Kubatky

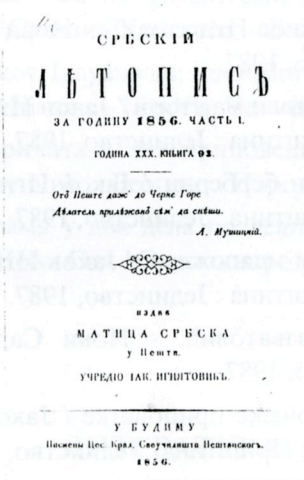
ДЕЛА ЈАКОВА ИГЊАТОВИЋА

1. Ein christliches Wort über die Lösung der orientalischen frage / von J. I. [ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ]. - Pest, Bei Julius Müller, 1856.
2. Бурађ Бранковић. Књ. 1/ Јаков Игњатовић. - у Карловци, Митрополитско-Гимназијална Типографија, 1859.
3. [Милан Наранчић. Књ. 1], Тридесет година из живота Милана Наранчића / од Јакова Игњатовића. - У Новом Саду, Трошком Драгутина Хинца, 1860.
4. Ignjatovics Jakob tartott beszéde. - Pest, nyomtatott Wodianer F.-nél, 1861.
5. Милан Наранчић : роман од Јакова Игњатовића. [Књ. 2]. - У Новом Саду : Трошком Светолика Лазаревића, 1863.
6. Der Serbe und seine Poesie / von Jak. Ignjatović. - Bautzen, Schmalzer & Pech, 1866.
7. Чудан свет : роман / написао Јаков Игњатовић. - У Новом Саду : Печатња Игњата Фукса, 1869.
8. Са ове стране Саве / од Јаше Игњатовића. - У Новом Саду : штампарија Игњата Фукса, 1869.
9. Дјела Јакова Игњатовића. Књ. 1. - У Новом Саду : у Српској задружној штампарији, 1874.
10. Manzor a Džamila : Povídka z boju srbskotureckých / od Jakuba Igñatoviče. - V Praze : Kněhtiskárna V. Nagla, 1876.
11. Дјела Јакова Игњатовића. Књ. 2. - у Темишвару : Издање и штампа Народнога Гласника, 1878.
12. Увео листак : приповетка од Јакова Игњатовића. - у Новом Саду : издање штампарије А. Пајевића, 1878.
13. У очи Угарског сабора / [Јаша Игњатовић]. - у Темишвару : Издање и штампа Народног гласника, [1879].
14. Адам и берберин први људи : шаљива игра у четири радње / написао Јаша Игњатовић. - у Новом Саду : издање Српске књижаре Браће М. Поповића, 1881.

15. Стари и нови мајстори : роман из занатлијског живота / од Јаше Игњатовића. - у Новом Саду : издање штампарије А. Пајевића, 1883.
16. Примедбе на писма Александра Стојачковића штампане у будимпештанском листу "Nemzet" - у год. 1886. / написао Јаков Игњатовић. - У Новом Саду : Парна штампарија М. Димитријевића, 1886.
17. Мисли о аутономији / написао Јаков Игњатовић. - у Новом Саду : Парна штампарија М. Димитријевића, 1886.
18. Патница : роман од Јакова Игњатовића. Књ. 1. - у Новом Саду : штампарија А. Пајевића, 1888.
19. Милан Наранџић : роман од Јакова Игњатовића. - Београд : Српска књижевна задруга, 1900.
20. Вечити младожења / Јаков Игњатовић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1910.
21. Васа Решпект / Јаков Игњатовић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1913.
22. Чудан свет / Јаков Игњатовић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1928.
23. Дела. [Књ. 1] / Јаков Игњатовић. - Београд : Народно дело, 1932.
24. Дела. Књ. 2 / Јаков Игњатовић. - Београд : Народно дело, 1935.
25. Патница / Јаков Игњатовић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1936.
26. Priповetke / Jakov Ignjatović. - Beograd : Luča, Biblioteka Zadruga profesorskog društva, 1937.
27. Вечити младожења / Јаков Игњатовић. - Београд : Југоисток, 1942.
28. Милан Наранџић / Јаков Игњатовић. - Београд : Југоисток, 1942.
29. Увео листак и Појета и адвокат / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска, 1946.
30. Ženidba Ljube Ćekmedžića. Vasa Rešpekt / Jakov Ignjatović. - Zagreb : Nakladni zavod Hrvatske, 1947.
31. Чудан свет. Трпен спасен / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска, 1949.
32. Vasa Rešpekt / Jakov Ignjatović. - Ljubljana : Slovenski književni zavod, 1950.

L 50

33. Стари и нови мајстори. Кнез у купатилу / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска, 1950.
34. Вечити младожења / Јаков Игњатовић. - Београд : Југословенска књига, 1950.
35. Приповетке / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска, 1950.
36. Три prirovijetke / Jakov Ignjatović. - Zagreb : Novo pokoljenje, 1951.
37. Чланци / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска, 1951.
38. Respektus Vása / Jákov Ignjátovics. - Újvidék : Testvériség-Egység, 1952.
39. Најскупља коза / Јаков Игњатовић. - Београд : Народна књига, 1952.

40. Рапсодије из прошлог српског живота : мемоари / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска, 1953.
41. Изабрана дела / Јаков Игњатовић. - Букурешт : Државно издавачко предузеће, 1956.
42. Одабрана дела. Књ. 1 / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска књижевна задруга, 1959.
43. Одабрана дела. Књ. 2 / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Београд : Српска књижевна задруга, 1959.
44. Večiti mladoženja / Jakov Ignjatović. - Beograd: Kultura, 1962.
45. Večiti mladoženja / Jakov Ignjatović. - Beograd : "Branko Đonović", 1962.

46. Vasa Rešpekt / Jakov Ignjatović. - Sarajevo : Svjetlost, 1965.
47. Мемоари : рапсодије из прошлог српског живота / Јаков Игњатовић. - Београд : Српска књижевна задруга, 1966.
48. Szerb rapszódia / Jakov Ignjatović. - Budapest : Európa könyvkiadó, 1973.
49. Пита хиљаду форината / Јаков Игњатовић. - Букурешт, Критерион, 1974.
50. Васа Решпект / Јаков Игњатовић. - Београд : Нолит, 1981.
51. Вечити младожења / Јаков Игњатовић. - Београд : Нолит, 1981.
52. Трпен спасен / Јаков Игњатовић. - Београд : Нолит, 1981.
53. Ђурађ Бранковић / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1987.
54. Милан Нарандић / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1987.
55. Чудан свет. Стари и нови мајстори / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1987.
56. Трпен-спасен. Адам и берберин / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1987.
57. Васа Решпект. Вечити младожења / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1987.
58. Патница / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1987.
59. Романтичарско историјске приповетке / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1988.
60. Друштвене приповетке / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1988.
61. О књижевности / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1988.
62. Мисли о српском народу / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1988.
63. Мемоари. Књ. 1 / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1989.
64. Мемоари. Књ. 2 / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1989.
65. Публицистички списи. Књ. 1 / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1989.

66. Публицистички списи. Књ. 2 / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1989.
67. Вечити младожења / Јаков Игњатовић. - Нови Сад : Матица српска ; Приштина : Јединство, 1991.

ДРАМАТИЗАЦИЈЕ ИГЊАТОВИЋЕВИХ ДЕЛА

68. Вечити младожења / Јаков Игњатовић; драматизовао Петар С. Петровић ; музика Стевана Христића. - Београд : Рад, 1950.
69. Örök vőlegény / Jakov Ignjatovic; színpadra alkalmazta Petar Petrivics; zenéjét írta Sztevan Hrisztics. - Újvidék : Testvériség-Egység, 1951.
70. Пита хиљаду форината : по приповеци Јакова Игњатовића / написао Јосип Кулунџић. - Београд : Народна књига, 1952.
71. Долња земља : драма у два дела по делима Јакова Игњатовића / Ђорђе Лебовић. - Нови Сад : Српско народно позориште, 1981.

ЛИТЕРАТУРА

72. Јаша Игњатовић / Јован Грчић. - Портрети с писама. - У Загребу : Издање књижаре З. и В. Васића, 1921.
73. Јаков Игњатовић / Јован Скерлић. - Београд : Издавачка књижарница Напредак, 1922.
74. Јаша Игњатовић ; Јаша Игњатовић творац српског романа / Тодор Манојловић. - Огледи. - Београд : Српска књижевна задруга, 1944. - Стр. 29-48.
75. Јаков Игњатовић / Велибор Глигорић. - Београд : Коларчев народни универзитет, 1949.
76. Два прилога о Јакову Игњатовићу / Милан Токин. - Зборник Матице српске, серија друштвених наука, Нови Сад, 1951, св. 2.

85. Јаков Игњатовић / Живојин Бошков. - Нови Сад : Матица српска, 1988.
86. Историја Матице српске. Део 2, 1864-1880 : време изневерених нада и борбе за опстанак / Живан Милисавац. - Нови Сад : Матица српска, 1992. - Стр. 287-290
87. Бидермајерски стил романа Јакова Игњатовића ; Два романа Јакова Игњатовића ; Трпен-спасен - хумористички роман Јакова Игњатовића ; Љубавна преписка у роману Трпен-спасен / Драгиша Живковић. - Европски оквири српске књижевности. - Књ. 2. - Београд : Просвета, 1994. - Стр. 101-175.
88. Јаков Игњатовић : политичка биографија / Душко М. Ковачевић. - Сремски Карловци : Крбови, 1994.
89. Мемоари Јакова Игњатовића у контексту српске мемоаристике XIX вијека / Душан Иванић. - Облик и вријеме. - Београд : Просвета, 1995. - Стр. 45-59

РУКОПИСИ И ПИСМА

90. Део рукописа романа *Вечити младожења*
91. Допис Друштву Матице српске из 1856. године
92. Молба о повишењу уредничке плате, упућена Матици српској 1856. године
93. Аутобиографски подаци
94. Допис Матици српској о свом делу из 1877. године

ЈАКОВ ИГЊАТОВИЋ

1822 - 1889

Издавач

Библиотека Матице српске

Нови Сад

Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

АУТОРИ КАТАЛОГА

Ксенија Светличић и Јасна Карталовић

ПРИПРЕМА

Тихомир Светличић

ТИРАЖ

110 примерака